



Dyplomatyczny Obieżyświat. Odcinek 13: CHORWACJA

2021-12-10

W kolejnym odcinku cyklu „Dyplomatyczny Obieżyświat” przedstawiamy tekst o malowniczej Chorwacji przygotowany przez funkcjonujący w naszym mieście Konsulat tego kraju.

K - krótka informacja o konsulacie

Konsulat Republiki Chorwacji w Krakowie został otwarty w styczniu 2011 roku, w Krakowie, a więc 10 lat temu, jako pierwszy z 5 działających na terenie Polski. Swoją działalnością obejmuje trzy województwa śląskie, podkarpackie i małopolskie. Siedzibą konsulatu jest Dwór Czeczów mieszczący się przy ul. ks. Popiełuszki 36. Kierownikiem tego urzędu konsularnego jest Konsul Honorowy Republiki Chorwacji Paweł Włodarczyk.

Misją konsulatu jest przede wszystkim udzielanie pomocy w przypadkach zagrożenia życia, doznania uszczerbku na zdrowiu czy poniesienia strat materialnych obywatelom Chorwacji, który coraz liczniej przybywają do naszego kraju, szczególnie do Krakowa i Małopolski. Konsulat prowadzi także politykę informacyjną mającą na celu kształtowanie właściwego, zgodnie z polityką władz Republiki Chorwacji, wizerunku tego kraju.

Przedsięwzięcia podejmowane przez konsulat zmierzają do promowania chorwackiego dziedzictwa kulturowego i naukowego oraz narodowej tożsamości poprzez wspieranie chorwackich artystów, dziennikarzy i naukowców w nawiązywaniu kontaktów z ich odpowiednikami w Polsce, w szczególności w swoim okręgu konsularnym. Placówka organizuje w tym celu wykłady, koncerty, wystawy oraz wydarzenia związane z kulturą chorwacką i jej twórcami. Dąży przy tym także do utrzymywania ścisłych kontaktów z organizacjami chorwackimi działającymi w Małopolsce, na Śląsku i Podkarpaciu. Konsulat podejmuje również działania zmierzające do pogłębienia współpracy gospodarczej pomiędzy Chorwacją i Polską poprzez stymulowanie rozwoju kontaktów między przedsiębiorcami chorwackimi i polskimi działającymi w tych województwach.

R - rys historyczny kraju

Historia państwa chorwackiego jest równie burzliwa jak historia Polski, charakteryzują ją liczne, krwawe i długotrwałe zmagania o własną państwowość i niepodległość na przestrzeni wieków. Śmiało można powiedzieć, że historia narodu chorwackiego i jego struktur państwowych zaczyna się w Krakowie i Małopolsce. To tutaj w III i IV wieku dotarły ówczesne plemiona chorwackie, zwane dzisiaj Białochorwatami, razem z ówczesnymi Małopolanami ze wschodu, by w wieku VII-VIII część z nich wyruszyła nad Adriatyk, ostatecznie tworząc na tym terenie państwo chorwackie. Jak ważną rolę w budowaniu nowożytnej cywilizacji Europejskiej odegrali Chorwacji, świadczy fakt przyjęcia przez nich chrześcijaństwa już w 800 roku. Przyczyniło się to do powstania naturalnej, istniejącej do dziś, granicy pomiędzy chrześcijaństwem a islamem oraz do rozwoju cywilizacji europejskiej o korzeniach chrześcijańskich.

W całej swojej historii Chorwacja wielokrotnie zmuszona była przyjąć nadrzędność innych mocarstw. Najpierw weneccjan, później Austrii, Węgier czy wreszcie monarchii austro-węgierskiej. Po I wojnie światowej aż po 1991 roku znajdowała się w różnych strukturach państwowych formowanych przez południowych Słowian (Słoweńcy, Serbowie i Chorwaci,



Czarnogórcy), kończąc na socjalistycznej Jugosławii. 25 czerwca 1991 roku parlament chorwacki, działający w strukturach Jugosławii podjął uchwałę o proklamowaniu niezależnego państwa chorwackiego. Stało się to przyczyną wybuchu wojny, w której jugosłowiańskie siły militarne, składające się głównie z wojsk serbskich, wkroczyły na ziemie chorwackie. Po niemal 5 latach walk obronnych, w wyniku których zginęło ponad 10 tysięcy mieszkańców kraju, Chorwacja utrzymała swoją suwerenność. Konflikt zbrojny zakończył podpisany przez wszystkie uczestniczące w nim strony tzw. układ z Dayton, ustalający ostateczne granice państwowe między sąsiadami. W 2013 roku Chorwacja została przyjęta do wspólnoty państw europejskich i stając się niezwykle aktywnym członkiem Unii Europejskiej.

Plac Św. Marka w Zagrzebiu Fot.: Domagoj Sever / Chorwacka Wspólnota Turystyczna

A - atrakcje turystyczne

Chorwacja obfituje w różnorakie atrakcje turystyczne, począwszy od wspaniałych miejsc historycznych, szczególnie tych znajdujących się nad Adriatykiem, a skończywszy na klasycznych atrakcjach związanych z relaksem i wypoczynkiem.

Jadąc do Chorwacji, należy bezwzględnie odwiedzić stolicę Zagrzeb, zbliżony wielkością do Krakowa. Punktem obowiązkowym jest spacer po słynnym Placu Bana Jelačića, miejscu szczególnym, nie tylko dla mieszkańców. Tutaj bowiem tętni życie stolicy. Mieszkańcy tradycyjnie zbierają się na tym placu w najważniejszych momentach chorwackiej historii świętując: proklamowanie niepodległości, wejście Chorwacji do Unii Europejskiej, a także zdobycie srebrnego medalu w Mistrzostwach Świata w piłce nożnej, w Moskwie w 2018 roku.

Trzeba także odwiedzić Gornji Grad (Górne Miasto), gdzie znajduje się siedziba parlamentu i rządu chorwackiego rozdzielone słynnym kościołem św. Marka. Warto zobaczyć katedrę zagrzebską, wzniesioną na tak zwanym Kaptolu, której dwie wieże zdemontowano gdyż zostały znacząco uszkodzone w trakcie trzęsienia ziemi w marcu 2020 roku. W dzielnicy Maksimir mieści się, także godny zwiedzania, założony w XVIII wieku park miejski, wzorowany na romantycznych angielskich parkach. W tym historycznym ogrodzie mieści się założone w 1925 roku zagrzebskie zoo.

Adwent w Zagrzebiu. Fot.: Julien Duval / Chorwacka Wspólnota Turystyczna

Udając się na południe Chorwacji, nad Adriatykiem i na leżących na nim licznych wyspach, prawie w każdym mieście i miejscowości, zobaczymy zabytki o niemal 2000 letniej historii. Znajdziemy tu także wspaniałe warunki do wypoczynku i bazę turystyczną na każdą kieszeń. Od nowoczesnych hoteli z własnymi, piaszczystymi plażami i centrami zabaw dla dzieci, po posiadające zróżnicowaną ilość gwiazdek, pensjonaty, kempingi i pola namiotowe. Nie da się w tym miejscu napisać o wszystkich czekających w Chorwacji atrakcjach turystycznych. Należy jednak wspomnieć o tych najpopularniejszych, chętnie odwiedzanych tak przez Polaków jak i obywateli innych krajów. To Dubrownik, Split, Trogir, Zadar, Pula, wyspy Hvar i Korčula czy też Opatija, nazywana Monte Carlo wschodu, najbardziej „polska” ze wszystkich miejscowości chorwackich od ponad 120 lat! Kierując się nad Adriatyk nie można także zapomnieć o cudzie



przyrody jakim są Jeziora Plitwickie!

K - kultura i kuchnia

Chorwacja to dwa obszary geograficzne, powiązane ze sobą wspólnotą dziejów i ich mieszkańców, Chorwatów. Chorwacja kontynentalna, leżąca na równinie i terenie z niewielkimi wzniesieniami, bardziej związana z Europą środkową i zachodnią, oraz Chorwacja nad Adriatykiem i wysokimi górami, miejscami schodzącymi aż do morza, silnie związana historycznie z Europą południową.

Kultura podobnie jak i kuchnia chorwacka kształtowały się przez wieki. Inaczej jednak wyglądało to w części nadmorskiej, z wieloletnimi wpływami weneckimi, czy tureckimi, inaczej w części nizinnej, północnej z Zagrzebiem, gdzie dominowały wpływy Wiednia, czy Węgier.

Wyraźnie odzwierciedla się to w kuchni chorwackiej. Na południu bazuje ona na darach Adriatyku oraz rozwiniętym rybołówstwie i przeważają ryby oraz owoce morza. Na północy oparta jest na tradycyjnej hodowli zwierząt. Na wybrzeżu zjemy różne potrawy rybne, złowione przez chorwackich rybaków, natomiast w Zagrzebiu, Osijeku czy w Koprivnicy zjemy smaczny svinjski odrezak, czyli polski kotlet schabowy.

štrudla, fot.: Maja Danica Pečanić / Chorwacka Wspólnota Turystyczna

Jednym ze smakołyków na deser jest chorwacka štrudla. Jest to zwinięte ciasto z owocowym nadzieniem, dobrze znane naszym paniom zajmującym się domowymi wypiekami. Štrudla dotarła do Chorwacji wraz z kulinarną tradycją z Monarchii Austro-Węgierskiej.

Chorwacja zajmuje szczególne miejsce w świecie win. Rośnie tu około 130 autochtonicznych odmian winogron. Geograficzna i klimatyczna różnorodność Chorwacji sprzyja hodowli specyficznych odmian. W ostatnim czasie chorwackie wina zdobywają coraz większą renomę i konkurują ze znanymi na całym świecie markowymi winami. W 2016 roku Chorwacja zdobyła aż 63 medale na Decanter World Wine Awards, a Chorwację ogłoszono jednym z 10 najlepszych regionów winiarskich na świecie.

Chorwacki półwysep Istria, znany dobrze turystom wakacyjnym z Polski, zwany jest inaczej ojczyzną trufli. Te wyśmienite grzyby rosną przede wszystkim w słynnych lasach, w rejonie miasteczka Motovun w środkowej części półwyspu. Z racji tego że rosną pod ziemią trudno je znaleźć, dlatego zbiera się je z pomocą specjalnie wytresowanych psów.

Najsmaczniejsza jest trufla biała. Od wielu lat ten nietypowy grzyb jest jednym z najdroższych na świecie specjałów. Co ciekawe, mimo wielu prób nie udało się go wyhodować na skalę przemysłową. Największą w historii, oficjalnie zarejestrowaną jest trufla biała, która ważyła półtora kilograma. Cena kilograma trufli czarnych dochodzi do 2,5 tys. euro, natomiast białych przekracza 4 tys. euro!

Chorwacka kultura, podobnie jak i turystyka jest niezwykle bogata i ma bardzo długą historię. Ze względu na położenie geograficzne na kraj ten oddziaływały różnorodne wpływy kulturowe –



na terenie Chorwacji spotykają się kultury Zachodu i Wschodu, Europy Środkowej oraz krajów basenu Morza Śródziemnego.

Nad Adriatykiem można znaleźć wiele zabytków z najwcześniejszych okresów. Dużą rolę odgrywała kultura antyczna, dzięki której wciąż można podziwiać części dawnych miast i ulic, które to zabytki są obecnie szczególnie chronione. Warto też zwrócić uwagę na budowle stworzone przez Rzymian. Arena w Puli i Pałac Dioklecjana w Splicie to unikalne przykłady rzymskiej architektury.

Amfiteatr w Puli. Fot.: Zoran Jelača / Chorwacka Wspólnota Turystyczna

Z kolei Zagrzeb był w orbicie oddziaływań kulturowych ze strony takich państw jak Austria czy Węgry. Zagrzebskie placówki muzealne muzea przechowują ponad 3,6 mln eksponatów w ponad 30 zbiorach, od publicznych i kościelnych muzeów po prywatne zbiory i galerie. Dziesiątki prywatnych mniejszych i większych galerii działa niemal w każdej części miasta.

Na koncert możemy się wybrać do słynnej Sali Koncertowej Vatroslava Lisinskiego. W świecie teatru, baletu i opery w Europie Chorwacki Teatr Narodowy jest dobrze znany, a wśród europejskich bibliofilów doceniane są zbiory Chorwackiej Biblioteki Narodowej.

Chorwacki Teatr Narodowy w Zagrzebiu fot.: Zoran Jelača / Chorwacka Wspólnota Turystyczna

○ - osiągnięcia naukowe i gospodarcze

Chorwaci, choć to mała społeczność, która w znacznej większości rozproszona jest po całym świecie (obecnie w ojczyźnie mieszka 3,8 mln osób) są jednak bardzo zdolnym narodem. Świadczy o tym dorobek naukowy i tworzone przez Chorwatów na przestrzeni dziejów wynalazki.

Przypomnijmy, że pierwszy spadochron został skonstruowany przez chorwackiego wynalazcę **Fausta Vrančicia**. Przetestował swój wynalazek, skacząc z nim z wieży w Wenecji w 1617 roku.

Niemal wszyscy jesteśmy kierowcami i wszyscy borykamy się problemem z przestrzegania ograniczeń jazdy z dozwoloną prędkością. A wszystko to przez chorwackiego fizyka i matematyka **Jospoia Belušica**, pochodzącego z Żupanići. To właśnie on jest wynalazcą pierwszego elektrycznego prędkościomierza! Rozbudowane funkcje sprawiają, że urządzenie Belušicia uznawane też jest za pierwowzór tachografu oraz taksometru.

Na chorwackiej wyspie Hvar, znaleziono sposób na rozwiązanie największych zagadek kryminalnych. To metoda zwana daktyloskopią, którą wynalazł pochodzący z tej wyspy **Ivan Vučetić**, zwany ojcem daktyloskopii. To właśnie on, w 1882 roku dokonał pierwszej pozytywnej identyfikacji przestępcy na podstawie jego odcisków palców. Dokonał tego w Argentynie, do której wyemigrował z Dalmacji. Warto również pamiętać, że to właśnie Vučetić wprowadził do



użytku i słownika kryminalistyki pojęcie „daktyloskopia”, używane obecnie na całym świecie.

Słynny **Nikola Tesla** stworzył wiele urządzeń do wytwarzania prądu zmiennego. Wynalazł m.in. także: radio, dynamo rowerowe, silnik elektryczny, elektrownię wodną, czy baterię słoneczną. Ten wyjątkowy innowator zarejestrował w Stanach Zjednoczonych aż 112 patentów. W Chorwacji w miejscowości Smiljan ma swój pomnik.

Ivan Lupis – oficer cesarsko-królewskiej Marynarki Wojennej, zaprojektował pierwszą w historii torpedę.

Ante Maglica jest właścicielem i założycielem firmy Mag Instrument Inc, która produkuje słynną latarkę Mag, zaprojektowaną przez jej właściciela. Latarka ta używana jest przez policję i wojsko w całym Stanach Zjednoczonych. Służy również i nam.

A kto wynalazł mechaniczny ołówek i pióro, używane obecnie przez nas wszystkich? Chorwat - **Eduard Slavoljub Penkala!** Autor pierwszego projektu chorwackiego samolotu. Co ciekawe jego rodzina miała polsko-holenderskie korzenie.

Wśród zdobywców najbardziej prestiżowej nagrody naukowej na świecie są dwaj chorwaccy naukowcy, **Lavoslav Ružička** i **Vladimir Prelog**, którzy otrzymali Nagrodę Nobla w dziedzinie chemii odpowiednio w 1939 i 1975 roku.

W ostatnich latach podziw budzi młody, 33-letni **Mate Rimac**. W Chorwacji traktowany jest jak bohater narodowy, w przemyśle motoryzacyjnym jako wizjoner i innowator. Jest założycielem chorwackiej firmy zajmującej się sportowymi hipersamochodami elektrycznymi Rimac. Wielką sensacją było odkupienie ostatnio przez jego firmę Rimac Group od firmy Volkswagen słynnej marki motoryzacyjnej Bugatti, która będzie teraz produkowana jako samochód elektryczny, nieustępujący osiągnięciami tradycyjnemu silnikowi spalinowemu.

W - warto wiedzieć

Dalmatyńczyk to popularna rasa psów. Czarno-białe czworonogi, znane przede wszystkim z popularnej bajki „101 dalmatyńczyków”, najprawdopodobniej przywędrowały do Europy z Indii. Na naszym kontynencie, a dokładniej w Dalmacji, służyły miejscowym jako psy gończe. Jedna z hipotez głosi, że właśnie temu nowemu miejscu pobytu rasa zawdzięcza swoją nazwę.

Krawat, podstawowy element ubioru eleganckiego mężczyzny, pochodzi ze stroju noszonego przez członków XVII-wiecznej chorwackiej jednostki wojskowej, znanej jako "Croatsi". Za panowania francuskiego króla Ludwika XIV, chorwaccy żołnierze, którzy zostali wcieleni do wojska w 1660 roku, nosili otrzymane od swoich dziewcząt chusty, które zawiązywali w specyficzny sposób.

Marmur z wyspy Brač wydobywany był już w czasach antycznych. Cesarz rzymski Dioklecjan, kazał zbudować sobie z niego pałac, wokół którego z czasem powstało dzisiejsze miasto Split. Za przykładem władcy rzymskiego poszli i współcześni – w ten sposób chorwacki kamień współtworzy dziś między innymi Biały Dom w Waszyngtonie, a także siedziby parlamentu w Wiedniu i Budapeszcie.



Narciarstwo alpejskie w Zagrzebiu można podziwiać na ulicach! Każdego roku miasto organizuje w Święto Trzech Króli Puchar Świata w slalomie! Rozgrywany jest zawsze na górze Sljeme, leżącej nad Zagrzebiem. Swoją obecność na tej imprezie potwierdzają najlepsi slalomiści świata. W przeddzień zawodów na ulicach centrum miasta odbywa się spotkanie legend narciarskich. Start znajduje się u stóp słynnej zagrzebskiej Katedry a meta na równie słynnym Placu Bana Jelačića.

Slalom legend narciarskich na ulicach Zagrzebia, odbywający się co roku przed Pucharem Świata w slalomie kobiet i mężczyzn rozgrywanym na stokach slalomowych Sljeme, górujących nad Zagrzebiem. (Fot.: Instagram royalcroatiantours)

To że Chorwacja jest najpiękniejsza na świecie, już wiemy ale ma również naj...:

- najmniejsze na świecie miasto Hum. Położone w centralnej Istrii, w 2021 roku liczyło 27 mieszkańców. W średniowieczu Hum pełnił ważną rolę ośrodka piśmienniczego. To tutaj tworzono teksty zapisane głagolicą, pierwszym słowiańskim alfabetem,
- najwęższą ulicę świata - "Klančić" w miejscowości Vrbnik, na wyspie Krk. W najwęższym miejscu ma ona zaledwie 40 centymetrów szerokości! Ci, którzy są wystarczająco odważni i drobni, by się tamtędy przecisnąć, mogą swój wyczyn nagrodzić kieliszkiem, słynnego wina Žlahtina,
- najkrótszą kolejkę linową w Zagrzebiu, posiada dwa wagoniki, działa podobnie jak kolejka na Gubałówkę. Jest ona najstarszym środkiem transportu publicznego w stolicy Chorwacji. Wybudowana została w końcu XIX w. Łączy Dolne i Górne Miasto, a jej długość wynosi zaledwie 66 m,
- najstarszy teatr miejski znajduje się na wyspie Hvar. Został wzniesiony w 1612 roku, był i jest symbolem kulturalnym Chorwacji,
- najstarsze zamieszkane miasto w Europie to Vinkovci, we wschodniej Chorwacji. Miasto jest zamieszkane od ponad 8000 lat!,
- najbogatszy w świecie zbiór szczątków neandertalczyków, odkryty w Krapinie w środkowej Chorwacji.
- najsmaczniejsze grzyby na świecie czyli trufle, znajdują się na Istrii. Znaleźć je można głównie w słynnych lasach, w rejonie miasteczka Motovun w środkowej części półwyspu. Grzyby te rosną pod ziemią i trudno je odszukać, dlatego zbiera się je z pomocą specjalnie wytresowanych psów.
- najbardziej „ruchomą” plażę na świecie, którą jest plaża Zlatni Rat (Złoty Róg). Znajdująca się w miejscowości Bol, na południowym wybrzeżu wyspy Brač,
- najdłuższy štrudel jabłkowy na świecie w 2015 roku upiekli mieszkańcy miejscowości Jaškovo! Imponujący štrudel liczył aż 1479,38 metrów! Cukierniczy wyczyn został uznany za światowy rekord Guinnessa.

Na koniec informujemy, że Chorwacja jest najpopularniejszą destynacją turystyczną dla Polaków, którzy w tym roku odwiedzili ten kraj w liczbie ponad 1 miliona osób!

Tych, którzy jeszcze nie odwiedzili Chorwacji, serdecznie zapraszamy – Chorwacja czeka na was!



**Magiczny
Kraków**

© *Artykuł i zdjęcia przekazane przez Konsulat Republiki Chorwacji w Krakowie*

Wszystkie odcinki cyklu Dyplomatyczny Obieżyświat znajdziecie [TUTAJ](#)